

**КП «ВОЛОДИМИР-ВОЛИНСЬКИЙ РАЙОННИЙ ЦЕНТР
ПІДГОТОВКИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ» ВОЛОДИМИРСЬКОЇ
РАЙОННОЇ РАДИ
РІВНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КП «Володимир-Волинський
районний центр підготовки
територіальної оборони»
Володимирської районної ради

02 вересня 2026 року № 12

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної педагогічної
освіти

03 вересня 2026 року № 228-од

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації вчителів та викладачів закладів освіти, що
забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, та викладають
навчальний предмет «Захист України» в осередках викладання
навчального предмета «Захист України»**

за напрямом «Основи стрілецької і тактичної підготовки»

Володимир – 2026

Розробник: КП «Володимир-Волинський районний центр підготовки територіальної оборони» Володимирської районної ради (Андрій Оніщук, старший інструктор)

Напрямок підвищення кваліфікації: Основи стрілецької і тактичної підготовки

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які забезпечують викладання навчального предмета «Захист України. Інтегрований курс» за темою «Основи стрілецької і тактичної підготовки» (наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2025 № 736)

Термін дії програми: з 03.09.2026 до 02.09.2031 року.

Рецензенти:

В'ячеслав Долід, доцент кафедри методики викладання і змісту освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат історичних наук, доцент;

Олег Бойко, директор КП «Володимир-Волинський районний центр підготовки територіальної оборони» Володимирської районної ради.

© КП «Володимир-Волинський районний центр підготовки територіальної оборони»
Володимирської районної ради
© Рівненський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які забезпечують викладання навчального предмета «Захист України. Інтегрований курс» за темою «Основи стрілецької і тактичної підготовки» (наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2025 № 736. Програма спрямована на забезпечення вчителів практичними навичками та актуальними знаннями щодо сучасного тактичного спорядження, стрілецької підготовки, основ роботи у малих групах, використання картографічного програмного забезпечення і засобів комунікації. Особливий акцент зроблено на поєднанні теоретичних знань із практичними вправами, що дозволяє підвищити професійну компетентність педагогів та забезпечити якісну підготовку учнів відповідно до сучасних вимог безпеки та оборони.

Розроблена програма відповідає реальним викликам сьогодення і є відповіддю на запит суспільства щодо формування освіченої, мотивованої та підготовленої молоді. Її реалізація сприятиме вдосконаленню змісту навчання за курсом «Захист України» у школах, підвищить рівень практичної підготовки учнів і зміцнить кадровий потенціал Осередків.

Цільова група: вчителі та викладачі закладів освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, та викладають навчальний предмет «Захист України» в осередках викладання навчального предмета «Захист України».

Обсяг (тривалість): 60 годин (2 кредити ЄКТС).

Особливості реалізації програми:

Курс складається з трьох основних частин:

1. Теоретична підготовка. Теоретична частина курсу передбачає взаємодію викладачів і слухачів з метою засвоєння теоретичних знань та інтелектуальних навичок, необхідних для виконання завдань, визначених у меті курсу. Містить у собі лекції, семінари та дискусії, що охоплюють теоретичні аспекти тактичного спорядження, вогнепальної та страйкбольної зброї, а також основи тактичного маневрування, маскування, комунікації і орієнтування на місцевості.

2. Дополігонна практична підготовка. Ця частина спрямована на закріплення теоретичного матеріалу через багаторазове виконання спеціально сформульованих вправ і завдань без використання бойової вогнепальної стрілецької зброї та бойових набоїв. Містить у собі тренування на симуляторах, модельованих умовах і спеціальних майданчиках для відпрацювання навичок безпеки при поводженні зі зброєю, застосування тактичного одягу, взуття та спорядження, а також методики орієнтування та переміщення у різних умовах.

3. Полігонна практична підготовка. Ця частина передбачає безпосередню взаємодію інструкторів та слухачів із метою відпрацювання практичних навичок роботи зі зброєю та орієнтування на місцевості.

Проводиться на спеціально підготовлених полігонах та навчальних майданчиках, де слухачі можуть застосовувати вивчені техніки та принципи в реальних умовах. Включає тренування стрільби з вогнепальної та страйкбольної зброї, маневрування в групах, використання укриттів і маскування, а також проведення орієнтування та планування маршрутів у змінних умовах місцевості.

Реалізація програми передбачає залучення інструкторського складу з відповідним практичним і професійним досвідом, необхідним для забезпечення якісної підготовки слухачів у межах визначених змістових модулів.

Інструкторський склад має відповідати таким вимогам:

- наявність у частини інструкторського складу досвіду участі у бойових діях періоду повномасштабного вторгнення (статус учасника бойових дій, отриманий після 2022 року), що забезпечує передачу актуального практичного досвіду дій у сучасних умовах ведення бойових дій, з урахуванням реальних викликів, тактик і змін у характері застосування озброєння та тактичних груп;
- наявність у частини інструкторського складу підтвердженого досвіду проведення занять з вогневої підготовки, включаючи теоретичні заняття, інструктажі з безпеки та практичні стрільби, що забезпечує методично коректне й безпечне формування навичок поведінки зі зброєю та організації навчально-тренувального процесу.

Залучення інструкторів із різним профілем досвіду є обов'язковою умовою реалізації програми, оскільки дозволяє поєднати актуальний практичний бойовий досвід із педагогічною та методичною компетентністю, забезпечуючи баланс між реалістичністю навчання, безпекою та освітніми стандартами.

Форма підвищення кваліфікації: очна.

Мета підвищення кваліфікації: розвиток та удосконалення компетентностей вчителів предмета «Захист України» відповідно до державної політики в галузі освіти, стратегій підвищення якості освіти в умовах реалізації Концепції НУШ на рівні профільної середньої освіти та Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності; набуття теоретичних знань, практичних навичок та вмінь щодо використання тактичного спорядження, стрілецької зброї, орієнтування на місцевості та тактичної підготовки з акцентом на безпеку, ефективності, адаптивності і командної взаємодії, необхідних для досягнення обов'язкових результатів навчання здобувачами освіти.

Завдання підвищення кваліфікації:

опанувати теоретичний матеріал програми;

оволодіти практичними навичками використання та адаптування тактичного взуття, одягу та спорядження;

оволодіти практичними навичками точної та швидкої стрільби із застосуванням стрілецької вогнепальної та страйкбольної зброї;

оволодіти практичними навичками орієнтування на місцевості, у тому числі із застосуванням картографічного програмного забезпечення;

оволодіти практичними навичками та вміннями, що стосуються переміщень та маневрів на місцевості, як індивідуальних, так і групових;

оволодіти практичними вміннями щодо організації роботи малого підрозділу через планування місії;

засвоїти метод After (In)-Action Review для застосування в педагогічній діяльності.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

Професійні компетентності: предметно-методична компетентність (А2), здоров'язбережувальна компетентність (В2), прогностична компетентність (Г1), організаційна компетентність (Г2), здатність до навчання впродовж життя (Д1). Відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Слухачі будуть знати та розуміти:

основні характеристики тактичного спорядження, його різновид та призначення;

класифікацію вогнепальної зброї, а також сучасні типи зброї та її технічні характеристики;

основні принципи балістики (внутрішня, зовнішня та термінальна) та їх вплив на точність стрільби;

структуру страйкбольної зброї і її відмінності від вогнепальної зброї, включаючи особливості піротехнічних засобів і додаткового обладнання;

правила безпеки при поводженні зі зброєю, кодекс стрільця та важливість правильного технічного обслуговування зброї;

методику орієнтування на місцевості, використання карти, картографічних сервісів та додаткових навичок орієнтування;

принципи тактичної підготовки, основи маскуваності та укриття, а також взаємодії в команді;

основи організації роботи підрозділу та принципи планування завдань в умовах групових дій;

методику проведення аналізу після виконання завдання (After-In Action Review) та її застосування у навчальному процесі.

Слухачі будуть уміти:

адаптувати тактичне взуття, одяг та спорядження відповідно до завдань, правильно доглядати за ними;

налаштовувати бойове екіпірування, включаючи адаптацію до змінних умов, забезпечуючи максимальну ефективність у бою;

практично використовувати вогнепальну зброю, застосовувати техніки точної та швидкої стрільби в реальних умовах;

проводити технічне обслуговування та догляд за зброєю (як вогнепальною, так і страйкбольною) для забезпечення її безперебійної роботи;

застосовувати знання балістики для визначення і коригування траєкторії польоту боєприпасів в умовах стрільби;

орієнтуватися на місцевості без карти, за допомогою орієнтирів і азимутів, використовувати картографічні сервіси для навігації;

застосовувати тактичні маневри при переміщенні зі зброєю та працювати в малих групах (двійках, трійках);

організовувати та розподіляти завдання в підрозділі, ефективно працювати в команді під час виконання тактичних операцій;

надавати та отримувати команди та сигнали для забезпечення злагодженої взаємодії в умовах бойових або навчальних завдань;

проводити аналіз дій після виконання завдання для удосконалення технік та стратегій дій у майбутньому.

Диспозиції (цінності, ставлення):

відповідальність за своє обладнання та спорядження, усвідомлення важливості правильного догляду та зберігання, що сприяє безпеці та ефективності роботи;

орієнтація на командну взаємодію та співпрацю для досягнення спільної мети в умовах високої напруги та ризику;

повага до законодавчих норм, розуміння важливості дотримання правил обігу зброї та забезпечення її безпеки;

готовність до адаптації та вдосконалення, відкритість до нових методів і технік у бойовому та тактичному навчанні, прагнення до самовдосконалення;

чітке дотримання принципів безпеки, свідоме ставлення до кожного етапу використання зброї та техніки, відповідальність за безпечну поведінку під час навчання;

етичне ставлення до використання піротехнічних засобів та технічного обладнання, розуміння відповідальності за їх правильне використання;

повага до командних рішень та взаємна довіра в межах групи для забезпечення ефективного виконання завдань;

ініціативність та критичне мислення під час аналізу результатів навчальних завдань (After-In Action Review), здатність до конструктивної самокритики та вдосконалення своїх дій.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації має виключно практикоорієнтований характер і будується навколо перевірки здатності учасників діяти в змодельованих умовах, максимально наближених до реальних ситуацій. Формальне відтворення теоретичних знань не розглядається як

достатній показник сформованості компетентностей, оскільки в межах цього курсу ключовим є саме безпечне, усвідомлене та алгоритмічно правильне виконання дій.

Оцінювання здійснюється через систему сценарних вправ і комплексних практичних кейсів, у яких учасники повинні продемонструвати повний цикл дій: від аналізу ситуації та прийняття рішення до виконання завдання в умовах обмеженого часу, інформаційної невизначеності та додаткових ускладнень. Окремо перевіряється здатність дотримуватися встановлених процедур безпеки, що в цьому курсі є критичним критерієм допуску до подальших етапів практичної підготовки.

Система оцінювання поєднує поточний (формувальний) і підсумковий контроль. Поточне оцінювання здійснюється безпосередньо під час тренувальних занять і спрямоване на виявлення помилок у режимі реального часу, їх корекцію та відпрацювання правильних алгоритмів дій до стабільного рівня виконання. Підсумковий контроль передбачає виконання інтегрованих практичних сценаріїв, у яких поєднуються елементи тактичного переміщення, орієнтування, командної взаємодії та роботи зі спорядженням.

Критеріальна база оцінювання є чітко структурованою і включає: точність та послідовність виконання алгоритмів, рівень дотримання вимог безпеки, якість прийняття рішень у змінних умовах, ефективність комунікації в групі, а також здатність зберігати працездатність у стресових ситуаціях. Останній компонент є принциповим, оскільки саме в умовах ускладнених сценаріїв найчастіше проявляються реальні прогалини підготовки, які неможливо виявити через теоретичне опитування.

Результати фіксуються на основі безпосереднього спостереження за діями учасників, аналізу виконаних завдань та елементів самооцінювання і взаємооцінювання в межах групи. Такий підхід дозволяє не лише зафіксувати рівень сформованості компетентностей, а й виявити типові помилки мислення та поведінки, які потребують додаткового опрацювання.

У підсумку оцінювання виконує не тільки контрольну функцію. Воно є частиною освітнього процесу, оскільки через розбір сценаріїв і помилок забезпечує закріплення навичок до рівня стабільного виконання.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: свідоцтво (сертифікат) про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 60 годин / 2 кредити ЄКТС.

Вартість програми: за кошти освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам (за спеціальним фондом державного бюджету) для підвищення кваліфікації та надання послуг із супервізії для педагогічних працівників, які забезпечують викладання навчального предмета “Захист України”, у 2026 році.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Реалізація програми ґрунтується на засадах гнучкості, практичної спрямованості, компетентнісного підходу, системності, послідовності та безпечності навчання, з орієнтацією на професійні потреби педагогічних працівників, які забезпечують викладання навчального предмета «Захист України» за напрямом «Основи стрілецької і тактичної підготовки». Особлива увага приділяється поєднанню актуальних теоретичних знань із практичним відпрацюванням навичок, необхідних для якісної організації та проведення навчальних занять.

Програмою передбачено інтерактивні лекційні та практичні заняття, спрямовані на засвоєння основ тактичного спорядження, стрілецької та страйкбольної зброї, правил безпечного поводження зі зброєю, основ балістики, орієнтування на місцевості, використання картографічного програмного забезпечення, комунікації та взаємодії в малих групах. Теоретична підготовка поєднується з практичними вправами, що забезпечує послідовний перехід від засвоєння знань до формування та вдосконалення практичних умінь.

Особливістю практичних занять є їх практикоорієнтована та ситуаційна спрямованість. Позаполігонна практична підготовка передбачає відпрацювання навичок налаштування та використання тактичного одягу, взуття і спорядження, догляду за стрілецькою та страйкбольною зброєю, базового поводження зі зброєю, переміщення, орієнтування, роботи з картографічним програмним забезпеченням, використання засобів комунікації та планування дій малої групи. Практичні вправи виконуються з дотриманням установлених вимог безпеки та передбачають багаторазове відпрацювання правильних алгоритмів дій.

Полігонна практична підготовка спрямована на комплексне застосування набутих знань і навичок у спеціально організованих та контрольованих навчально-тренувальних умовах. Вона передбачає виконання визначених програмою вправ зі стрілецької та тактичної підготовки, орієнтування, переміщення, взаємодії в малих групах, роботи з укриттями та засобами комунікації. Практичні завдання виконуються за встановленими процедурами безпеки, під безпосереднім контролем інструкторського складу та з урахуванням рівня підготовленості слухачів.

Важливою складовою програми є аналіз виконаних дій за методикою After Action Review (AAR). Під час навчання слухачі аналізують результати виконаних вправ, визначають чинники успішних і помилкових дій, формують висновки та визначають напрями вдосконалення. Застосування AAR не лише сприяє професійному розвитку самого слухача, а й формує готовність використовувати цей інструмент під час організації практичних занять з учнями.

Самостійна робота передбачає опрацювання нормативно-правових, навчально-методичних та інформаційних матеріалів, пов'язаних із безпечним поводженням зі зброєю, використанням тактичного спорядження, орієнтуванням, комунікацією та організацією практичної підготовки.

Самостійна робота також передбачає аналіз практичних ситуацій, підготовку до виконання тренувальних вправ, опрацювання матеріалів за результатами занять та підготовку до підсумкового практичного контролю.

Підсумкові заходи передбачають виконання інтегрованого практичного завдання, яке дає змогу оцінити сформованість передбачених програмою компетентностей. Під час виконання завдання слухач демонструє здатність безпечно використовувати спорядження, застосовувати набуті навички орієнтування та комунікації, діяти індивідуально та у складі малої групи, виконувати визначені алгоритми дій у змодельованій ситуації, а також здійснювати аналіз результатів виконання завдання за методикою AAR. Критеріями оцінювання є дотримання вимог безпеки, правильність і послідовність виконання дій, ефективність командної взаємодії, здатність приймати рішення та аналізувати результати власної діяльності.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати слухачі за результатами навчання, становить 100 %. Прохідний бал – 70 %. Дотримання вимог безпеки є обов'язковою умовою виконання практичних завдань. Порушення критичних вимог безпеки є підставою для незарахування відповідної практичної вправи незалежно від результатів за іншими критеріями. Слухачі, які успішно пройшли навчання, виконали передбачені програмою практичні завдання та пройшли підсумковий контроль, отримують свідоцтво (сертифікат) про підвищення кваліфікації обсягом 60 годин / 2 кредити ЄКТС.

Зміст програми складається з 3 модулів та 16 взаємопов'язаних тем, які охоплюють теоретичні основи використання тактичного спорядження, стрілецької та страйкбольної зброї, стрілецької й тактичної підготовки, позаполігонну практичну підготовку з налаштування спорядження, поводження зі зброєю, орієнтування, комунікації та планування дій малої групи, а також полігонну практичну підготовку.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту програми, становить 60 годин, з них: 18 годин – лекційні заняття, 40 годин – практична робота, 2 години – контрольні заходи.

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Теоретична підготовка					
Тема 1.1. Загальні знання про тактичні взуття, одяг та спорядження	2				2
Тема 1.2. Загальні знання про стрілецьку вогнепальну зброю	4				4
Тема 1.3 Загальні знання про стрілецьку airsoft зброю	2				2

Тема 1.4. Стрілецька підготовка: заходи безпеки, принципи швидкої і точної стрільби	4				4
Тема 1.5. Тактична підготовка: огляд індивідуальних навичок	2				2
Тема 1.6. Тактична підготовка: огляд групових навичок	2				2
Тема 1.7. Вдосконалення в дії: After (In)-Action Review	2				2
Разом за модулем	18				18
МОДУЛЬ 2. Дополігонна практична підготовка					
Тема 2.1. Комплекс бойового екіпірування «Три ешелони»		2			2
Тема 2.2. Будова зразків сучасної стрілецької вогнепальної зброї та догляд за ними		2			2
Тема 2.3. Будова зразків стрілецької airsoft зброї та догляд за ними		2			2
Тема 2.4. Основні базові навички поводження зі стрілецькою зброєю: стійки, положення для перенесення, переміщення		2			2
Тема 2.5. Огляд і налаштування картографічного програмного забезпечення		6			6
Тема 2.6. Комунікації		2			2
Тема 2.7. Основи планування та організації роботи малої групи		2			2
Разом за модулем		18			18
МОДУЛЬ 3. Полігонна практична підготовка					
Тема 3.1. Вогнева підготовка		6			6
Тема 3.2. Тактична підготовка		16			16
Разом за модулем		22			22
Підсумкове заняття. Рефлексія				2	2
Усього	18	40		2	60

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Теоретична підготовка

Тема 1.1. Загальні знання про тактичні взуття, одяг та спорядження

Тактичне взуття. Загальна інформація про тактичне взуття. Практичні навички використання, догляд, зберігання, виробники. Практичні навички адаптування відповідно до цілей та завдань.

Тактичний одяг. Загальна інформація про тактичний одяг та дисципліну речей. Практичні навички використання, догляд, зберігання, виробники.

Практичні навички адаптування відповідно до цілей та завдань.

Тактичне спорядження. Загальна інформація про захисне, тактичне спорядження та обладнання. Практичні навички використання, догляд, зберігання, виробники. Практичні навички адаптування відповідно до цілей та завдань.

Комплекс бойового екіпірування «Три ешелони». Основні принципи будови комплексу бойового екіпірування воїна. Про практичні навички адаптування відповідно до цілей та завдань.

Тема 1.2. Загальні знання про стрілецьку вогнепальну зброю

Правила безпеки під час використання стрілецької зброї. Основи безпечного поводження зі зброєю. Кодекс стрільця та його варіації.

Класифікація вогнепальної зброї. Загальна інформація про історію, класифікацію, види.

Сучасна стрілецька вогнепальна зброя. Огляд розповсюдженої зброї, ТТХ, призначення.

Будова автоматичної стрілецької вогнепальної зброї та стрілецьких боєприпасів. Основні компоненти найпоширеніших автоматичних і напівавтоматичних гвинтівок та відповідних стрілецьких боєприпасів на прикладах навчальної зброї. Практичні навички з догляду, зберігання та ознайомлення з виробниками.

Несправності стрілецької вогнепальної зброї: основні види несправностей, затримки під час стрільби та методи їх усунення.

Балістика: загальні принципи внутрішньої, зовнішньої та термінальної балістики.

Керівні документи щодо зброї: огляд законодавчих норм, що регулюють обіг зброї в Україні.

Тема 1.3. Загальні знання про airsoft зброю

Airsoft зброя. Визначення, види та особливості airsoft зброї.

Будова страйкбольної стрілецької зброї. Основні частини найпоширеніших зразків. Практичні навички догляду, зберігання, огляд виробників.

Елементи живлення та зарядні пристрої. Типи, характеристики, правила експлуатації, умови безпечного зберігання та транспортування.

Піротехнічні вироби. Види, характеристики, правила використання, зберігання та транспортування airsoft зброї.

Додаткове обладнання. Контрольне-відновне обслуговування. Практичні навички технічного обслуговування airsoft зброї.

Тема 1.4. Стрілецька підготовка: заходи безпеки, принципи швидкої і точної стрільби

Заходи безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю. Основні правила безпечної роботи зі зброєю під час тренувань, стрільб, транспортування та зберігання.

Підготовка до стрільби. Основні етапи перевірки зброї перед використанням, положення для стрільби, правильний хват, прицілювання, техніка спуску.

Принципи швидкої і точної стрільби. Розвиток навичок скорочення часу на приготування до пострілу, прицілювання та влучного стріляння.

Практичні вправи. Відпрацювання базових елементів стрільби, дотримання заходів безпеки, тренування швидкості й точності пострілів на короткій дистанції.

Тема 1.5. Тактична підготовка: огляд індивідуальних навичок

Основні техніки переміщення, прийняття та зміна положень для стрільби.

Маскування та укриття. Вибір та підготовка позиції, використання місцевості для укриття.

Основи комунікації та передавання інформації. Вербальні та невербальні сигнали, команди, правила та протоколи взаємодії.

Тема 1.6. Тактична підготовка: огляд групових навичок

Основи тактичної підготовки. Поняття тактики малих груп, особливості взаємодії в підрозділах.

Пересування в групі. Способи пересування групою в різних умовах місцевості, сигнали управління та комунікації.

Порядок дій у складі групи. Розподіл ролей, шикування, порядок виходу на завдання, дії в умовах контакту з противником.

Взаємодія в групі під час виконання завдань.

Тема 1.7. Вдосконалення в дії: After (In)-Action Review

Огляд після дій, огляд під час дій, як методи професійного обговорення подій, який зосереджується на загальній результативності навчального процесу і дозволяють з'ясувати, що відбулося, чому це відбулося, як підтримати сильні сторони та покращити слабкі.

МОДУЛЬ 2. Дополігонна практична підготовка

Тема 2.1. Комплекс бойового екіпірування «Три ешелони»

Структура особистого бойового екіпірування. Призначення та склад кожного ешелону: базовий набір спорядження, додаткові засоби для підтримки життєдіяльності та розширені можливості.

Особливості носіння та розподілу ваги. Практичні навички налаштування екіпірування відповідно до завдання та умов.

Тема 2.2. Будова зразків сучасної стрілецької вогнепальної зброї та догляд за ними

Основні частини та механізми вогнепальної зброї.

Розбір, чищення та обслуговування стрілецької зброї. Правила безпеки при обслуговуванні. Практичні навички догляду.

Тема 2.3. Будова зразків стрілецької airsoft зброї та догляд за ними

Особливості будови страйкбольної зброї. Основні частини та механізми.

Огляд типових несправностей та базове технічне обслуговування.

Практичні навички догляду за страйкбольною зброєю.

Тема 2.4. Основні базові навички поводження зі стрілецькою зброєю: стійки, положення для перенесення, переміщення

Положення стрільця. Основні стійки для стрільби, способи тримання та перенесення зброї.

Пересування зі зброєю в різних умовах. Практичні вправи на відпрацювання мобільності та стійкості.

Тема 2.5. Огляд і налаштування картографічного програмного забезпечення

Загальні поняття цифрової навігації. Призначення картографічного ПЗ.

Типи додатків. Огляд популярних програм. Практичні навички роботи. Побудова маршрутів, визначення координат, орієнтування на місцевості. Застосування у польових умовах. Створення маршрутів для пересування, використання у симуляційних завданнях.

Тема 2.6. Комунікації

Засоби зв'язку. Радіостанції, месенджери, резервні канали.

Основи радіозв'язку. Частоти, канали, шифрування повідомлень.

Радіостика. Формат повідомлень, правила ведення переговорів. Практичні навички. Передача коротких повідомлень, встановлення зв'язку, зміна частот.

Планування комунікації. Резервні засоби зв'язку на випадок втрати основного каналу.

Тема 2.7. Основи планування та організації роботи малої групи

Планування групових дій: визначення завдань, призначення ролей у групі.

Розробка плану руху: складання маршрутів, визначення основних і резервних маршрутів, точок збору.

Організація бойового порядку: шикування, порядок виходу та евакуації.

МОДУЛЬ 3. Полігонна практична підготовка

Тема 3.1. Стрілецька підготовка

Підготовка до стрільби. Повторення правил безпеки, перевірка спорядження, інструктаж.

Стрільба з автоматичної зброї. Практичні навички прицілювання, ведення вогню по мішенях.

Робота з укриттів. Ведення вогню з-за укриттів у різних положеннях.

Зміна позиції під час стрільби. Пересування з дотриманням правил безпеки, прикриття товаришів.

Оцінка результатів стрільби. Аналіз влучань, коригування техніки.

Взаємодія в парі та групі під час стрільби. Практичні вправи зі стрільби.

Тема 3.2. Тактична підготовка

Пересування на полі бою. Методи переміщення (перебігання, повзання, робота парами).

Розгортання в бойовий порядок. Вихід на позицію, зайняття рубежу атаки.

Організація оборони. Розміщення сил, спостереження, підготовка вогневих точок.

Взаємодія підрозділу. Сигнали управління, командна робота, маневрування.

Зачистка приміщень. Основи входу в будівлі, розподіл ролей у групі.

Практичне відпрацювання тактичної ситуації. Моделювання умов бою з виконанням тактичних завдань.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Практичне завдання 1. Налаштування та адаптація тактичного екіпірування

Мета: сформувати та перевірити практичну навичку налаштування тактичного одягу, взуття та спорядження відповідно до визначеного завдання й умов його виконання.

Завдання: відповідно до запропонованого сценарію підберіть, налаштуйте та правильно розмістіть елементи тактичного екіпірування. Продемонструйте раціональний розподіл ваги, доступність необхідних елементів спорядження, відповідність екіпірування умовам завдання та дотримання вимог безпеки.

Форма виконання: практична демонстрація.

Практичне завдання 2. Безпечне поводження зі стрілецькою вогнепальною зброєю

Мета: сформувати та перевірити здатність безпечно поводитися зі стрілецькою зброєю під час навчально-тренувальних занять.

Завдання: продемонструйте встановлені програмою алгоритми безпечного поводження зі зброєю, зокрема перевірку її стану, безпечне

утримання, перенесення та виконання визначених дій до, під час і після навчальної вправи. Поясніть критичні вимоги безпеки та продемонструйте їх практичне дотримання.

Форма виконання: практична демонстрація.

Практичне завдання 3. Догляд та технічне обслуговування стрілецької зброї

Мета: сформувати та перевірити навички безпечного догляду за стрілецькою зброєю.

Завдання: на навчальному зразку зброї продемонструйте послідовність підготовки до технічного обслуговування, виконання передбачених процедур догляду, очищення та перевірки стану основних елементів. Дотримуйтеся встановлених правил безпеки під час виконання всіх операцій.

Форма виконання: практична демонстрація.

Практичне завдання 4. Налаштування та технічне обслуговування страйкбольної зброї

Мета: сформувати та перевірити практичні навички безпечного використання та обслуговування страйкбольної зброї.

Завдання: визначте основні елементи запропонованого зразка страйкбольної зброї, продемонструйте правильне встановлення та перевірку елементів живлення, базове технічне обслуговування, підготовку до використання та безпечне зберігання. Визначте типові несправності та порядок дій відповідно до інструкції виробника.

Форма виконання: практична демонстрація.

Практичне завдання 5. Виконання базових вправ зі стрілецької підготовки

Мета: сформувати та перевірити базові практичні навички підготовки до стрільби та виконання стрілецьких вправ із дотриманням вимог безпеки.

Завдання: у визначених інструктором умовах продемонструйте підготовку до виконання стрілецької вправи, правильне положення тіла, безпечне поводження зі зброєю, прицілювання та виконання вправи відповідно до встановленого алгоритму. Проаналізуйте результат виконання та визначте напрями вдосконалення власних дій.

Форма виконання: практична демонстрація з подальшим аналізом результатів.

Практичне завдання 6. Орієнтування на місцевості та робота з картографічним програмним забезпеченням

Мета: сформувати та перевірити практичні навички орієнтування на місцевості із застосуванням паперової та цифрової карти.

Завдання: за визначеною точкою або маршрутом визначте своє місцезнаходження, знайдіть задані об'єкти, визначте координати та побудуйте

маршрут до визначеної точки. Продemonструйте використання картографічного програмного забезпечення та поясніть порядок виконання відповідних дій.

Форма виконання: практична робота на місцевості та з цифровим пристроєм.

Практичне завдання 7. Організація та ведення комунікації в малій групі

Мета: сформувати та перевірити практичні навички передавання інформації та взаємодії в умовах виконання групового завдання.

Завдання: відповідно до змодельованої ситуації встановіть зв'язок, передайте та прийміть визначене повідомлення, використовуючи встановлений формат комунікації. Продemonструйте застосування вербальних і невербальних сигналів, дотримання правил радіообміну та використання резервного каналу комунікації.

Форма виконання: практична демонстрація в складі малої групи.

Практичне завдання 8. Планування дій малої групи

Мета: сформувати та перевірити здатність планувати й організовувати виконання групового навчально-тренувального завдання.

Завдання: на основі запропонованої ситуації визначте мету та завдання групи, розподіліть ролі, визначте основний і резервний маршрути, точки збору, порядок взаємодії та комунікації. Представте розроблений план і обґрунтуйте запропоновані рішення.

Форма виконання: групова практична робота з презентацією результату.

Практичне завдання 9. Виконання інтегрованого тактичного навчально-тренувального сценарію

Мета: перевірити здатність комплексно застосовувати набуті знання та практичні навички під час виконання змодельованого завдання.

Завдання: у складі малої групи виконайте запропонований сценарій, який передбачає орієнтування, переміщення, використання спорядження, комунікацію, взаємодію між учасниками та прийняття рішень у змінних умовах. Під час виконання продemonструйте дотримання вимог безпеки, послідовність дій та ефективність командної взаємодії.

Форма виконання: командне практичне завдання за сценарієм.

Практичне завдання 10. Проведення After Action Review за результатами практичного завдання

Мета: сформувати та перевірити здатність проводити структурований аналіз виконаної практичної діяльності та визначати напрями її вдосконалення.

Завдання: після виконання практичного сценарію проведіть After Action Review за визначеною структурою. Охарактеризуйте заплановані та фактичні результати, визначте сильні сторони, проблеми й помилки, встановіть їх причини та сформулюйте конкретні рекомендації щодо вдосконалення

подальших дій. Продемонструйте здатність адаптувати методику ААР до проведення практичних занять із здобувачами освіти.

Форма виконання: груповий аналіз із презентацією висновків та індивідуальною рефлексією.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Основні види та функціональне призначення тактичного взуття, одягу і спорядження.
2. Принципи підбору, налаштування та адаптації тактичного екіпірування відповідно до характеру завдання та умов його виконання.
3. Комплекс бойового екіпірування «Три ешелони»: структура, призначення та принципи раціонального розподілу спорядження.
4. Основні вимоги безпеки під час поводження зі стрілецькою вогнепальною зброєю, її транспортування, зберігання та технічного обслуговування.
5. Класифікація сучасної стрілецької вогнепальної зброї та сфери її застосування.
6. Загальна будова сучасної автоматичної та напівавтоматичної стрілецької зброї: основні частини, механізми та принципи їх функціонування.
7. Основні характеристики стрілецьких боєприпасів та їх відповідність конкретним зразкам стрілецької зброї.
8. Типові затримки та несправності стрілецької зброї: причини виникнення, порядок безпечного реагування та роль інструктора під час навчально-тренувальних занять.
9. Основи внутрішньої, зовнішньої та термінальної балістики та їх загальне значення для розуміння процесу стрільби.
10. Основні нормативно-правові вимоги щодо обігу, зберігання, транспортування та використання зброї в Україні.
11. Страйкбольна зброя: види, особливості конструкції, принцип дії та сфери використання в навчально-тренувальному процесі.
12. Основні відмінності страйкбольної та вогнепальної зброї з погляду конструкції, принципу дії та вимог безпеки.
13. Елементи живлення страйкбольної зброї: види, правила експлуатації, зберігання та транспортування.
14. Вимоги безпеки під час використання, зберігання та транспортування страйкбольної зброї та додаткового обладнання.
15. Основні принципи підготовки до виконання стрілецьких вправ: організація робочого місця, перевірка спорядження та дотримання заходів безпеки.
16. Основні чинники, що впливають на точність та стабільність виконання стрілецьких вправ.
17. Принципи формування навичок безпечного та контрольованого поводження зі зброєю під час навчання.

18. Основні принципи переміщення та зміни положень під час виконання практичних навчальних вправ.
19. Принципи вибору та використання укриттів і маскування під час навчально-тренувальних завдань.
20. Вербальні та невербальні засоби комунікації в малій групі: сигнали, команди та правила взаємодії.
21. Принципи організації взаємодії та розподілу ролей у малій групі.
22. Особливості командної взаємодії в умовах обмеженого часу, інформаційної невизначеності та психологічного напруження.
23. Основні принципи цифрової навігації та використання картографічного програмного забезпечення.
24. Визначення координат, орієнтирів та маршрутів за допомогою цифрових картографічних сервісів.
25. Переваги та обмеження цифрових засобів навігації під час виконання практичних завдань.
26. Основи організації радіозв'язку: призначення каналів, правила встановлення та підтримання зв'язку.
27. Правила радіообміну та радіоетики: структура повідомлень, лаконічність, однозначність і дисципліна комунікації.
28. Резервування каналів комунікації та забезпечення надійності передавання інформації.
29. Основні етапи планування діяльності малої групи: визначення завдання, розподіл ролей, планування маршруту та комунікації.
30. Принципи визначення основного і резервного маршрутів, точок збору та альтернативних варіантів дій.
31. Особливості підготовки та проведення практичних занять зі стрілецької і тактичної підготовки в освітньому середовищі.
32. Організація безпечного навчального середовища під час практичних занять із використанням зброї, страйкбольного обладнання та спорядження.
33. Роль інструктора та педагога в забезпеченні безпеки під час практичної підготовки.
34. Методи демонстрації, пояснення та поетапного формування практичних навичок у здобувачів освіти.
35. Типові помилки під час виконання практичних вправ та способи їх своєчасного виявлення й корекції.
36. Методика After Action Review (AAR): мета, етапи, принципи проведення та сфери застосування.
37. Використання AAR для аналізу індивідуальної та групової діяльності під час практичних занять.
38. Застосування результатів AAR для коригування навчальних вправ та вдосконалення освітнього процесу.
39. Принципи практикоорієнтованого оцінювання сформованості навичок зі стрілецької та тактичної підготовки.

40. Критерії оцінювання практичних дій: безпека, послідовність, точність, командна взаємодія, прийняття рішень та здатність до самоаналізу.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Державний стандарт профільної середньої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text>
2. Закон України «Про національну безпеку України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
3. Закон України «Про основи національного спротиву». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text13>
4. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/2834-20#Text>
5. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України». URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/2163-19#Text>
6. Закон України «Про правовий режим воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/389-19#Text>
7. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу». URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/2232-12#Text>
8. Закон України «Про оборону України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>
9. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
10. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/463-20#Text>
11. Наказ Міністерства освіти і науки України від 10.05.2024 № 659 «Про затвердження Типового переліку засобів навчання та обладнання для забезпечення викладання предмета «Захист України» закладів освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0771-24#Text>
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1443 «Про затвердження Порядку організації та здійснення загальновійськової підготовки громадян України до національного спротиву» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/1443-2021-%D0%BF#Text14>

Основна література

1. Бахчеван Є.Ф., Ніколаєв О.Т., Конєв О.Ю.: Пам'ятка щодо використання та застосування вогнепальної зброї. – Одеса. ОДУВС, 2022. – 32-70 с.
2. Дії в разі терористичного акту, перестрілки, захоплення транспорту. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://dsns.gov.ua/abetka-bezpeki-1/nebezpeki-socialnogo-xarakteru/diyi-v-razi-teroristicnogo-aktu-perestrilki-zaxoplennya-transportu>

3. Дії населення в умовах надзвичайних ситуацій воєнного характеру. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://dsns.gov.ua/abetka-bezpeki/diyi-naselennya-v-umovax-nadzvicainix-situacii-vojenного-xarakteru>
4. Довідник з озброєння і військової техніки. Ukrainian Military Pages. URL: <https://www.ukrmilitary.com/p/weapons-and-military-equipment.html>
5. Довідник з основних понять військової топографії: Довідник. Сварог, 2022. 110 с. 7.
6. Змістовий модуль 1. «Підготовка солдата до різних видів бою». Заняття 5. «Способи та прийоми пересування особового складу на полі бою». URL: https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedra-viiskovoi-pidhotovky/distant-content/pervinna/Zanytie_1_5.pdf
7. Курс «База: Сучасна військова підготовка». Prometheus. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/basic-modern-military-training/>
8. Модельна навчальна програма «Захист України. Інтегрований курс» для закладів, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 08.08.2024 № 1116 «Про надання грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»). URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2025/np-zakhyst-ukrayiny-modelna-navch-prohrama-intehrovanyy-kurs-11-04-2025.pdf>
9. Організація військового зв'язку: навчальний посібник / В.Г. Полудько, М.Ю. Єсаулов, О.В. Вакуленко, Т.Г. Рурський, М.М. Фомін. – Київ: Вид. дім «СКІФ», 2023. – 280 с.
10. Основи вогневої підготовки: навч. посіб. / М.М. Уланський, І.О. Толкунов, О.О. Бондаренко, В.В. Матухно, В.М. Олекса. – Х.: НУЦЗУ, 2020. – 147 с.
11. Процес прийняття рішень під час бойових дій: довідкове видання. – Київ: Міжнародний Комітет Червоного Хреста, 2018. – 68 с. URL: <https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2025/01/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B9%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82%D1%8F-%D1%80%D1%96%D1%88%D0%B5%D0%BD%D1%8C-%D0%BF%D1%96%D0%B4-%D1%87%D0%B0%D1%81-%D0%B1%D0%BE%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85-%D0%B4%D1%96%D0%B9.pdf>
12. Стрілецька зброя та вогнева підготовка: підручник / В.М. Петренко, А.М. Кривошеев, М.М. Ляпа, В.В. Семененко. – Суми: Сумський державний університет, 2020. – 372 с
13. Способи пересування й ведення бою у складі бойових груп. G7 Сили територіальної оборони ЗСУ: готові до спротиву. URL: <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/sposobi-peresuvannya-j-vedennya-boyu-u-skladi-bojovix-grup>

14. Шанюк О.В., Романенко С.Е. Основи військового управління (у т.ч. штабні процедури НАТО): конспект лекцій. – Одеса: Одеський державний екологічний університет, 2021. – 77 с.
15. Вогнева підготовка. G7 Сили територіальної оборони ЗСУ: готові до спротиву. URL: <https://sprotyvg7.com.ua/documents/vogneva-pidgotovka>
16. Кишеньковий довідник сержанта (старшини) щодо використання деяких засобів вогневого враження (2.0). URL: <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/kishenkovij-dovidnik-serzhanta-starshini-shhodo-vikoristannya-deyakix-zasobiv-vognevogo-vrazhennya>
17. Сучасна вогнева підготовка. URL: <https://gunmag.com.ua/suchasna-vogneva-pidgotovka/>
18. Довідковий матеріал командирам (Інструкторам) для підготовки до проведення занять з тактичної підготовки ДМ до СТІ 000Г.06Л. URL: <https://sprotyvg7.com.ua/documents/taktichnava-pidgotovka>
19. Тактика легкої піхоти для дії малих груп / Крістофер Е. Ларсен. URL: [https://nvkarta.com/project/library/uploads/military/tactics/\[tactics\]\[2022\]_takyka_lehkoi_pikhoty_dlia_malykh_pidrozdiliv_LITFST-V8.pdf](https://nvkarta.com/project/library/uploads/military/tactics/[tactics][2022]_takyka_lehkoi_pikhoty_dlia_malykh_pidrozdiliv_LITFST-V8.pdf)